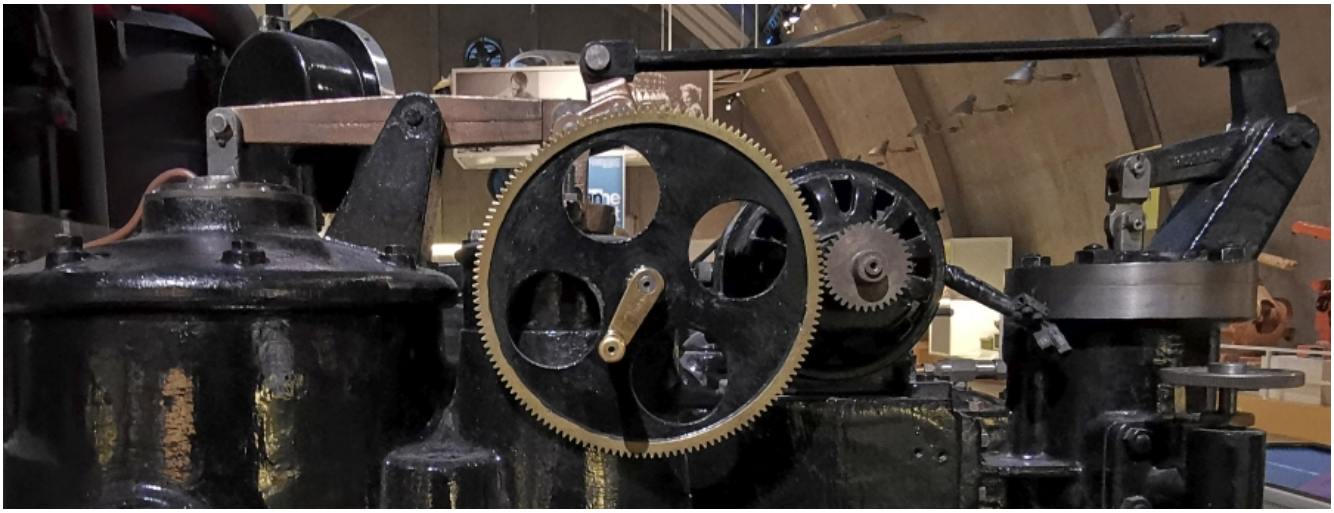
Mis on 100 kõige suuremat leiutist? Lapsed vs täiskasvanud

7 aastat tagasi - 14.12.2018 Autor: AM

Arvutimaailm käis üle mere Stockholmis, kus asub Tehnikamuuseum ja kus praegu saab näha näitust sajast kõige olulisemast leiutisest ajaloos. Millisele kohale tuli arvuti? Ja mida suurt on roostlased tehnikaajaloos korda saatnud? Teeme väikesed ajaloominutid.

Rootsis küsitleti lapsi ja täiskasvanuid, millised on nende meelest maailmas kõige olulisemad leiutised, mis on inimkonda edasi aidanud. Sellest pandi kokku TOP 100 ja selle nimekirja põhjal valmistati omakorda ette näitus Tehnikamuuseumis, mis muuhulgas aitab aru saada ka sellest, mismoodi mõned tänapäeva asjad töötavad ja kuidas need kunagi nende leiutamise ajal välja nägid.

TOP 100 - laste ja täiskasvanute edetabeli väikesed eripärad

Niisis, täiskasvanute edetabeli esikümme oli selline:

1. ratas
2. elekter
3. telefon
4. arvuti
5. auto
6. elektripirn
7. sisepõlemismootor

8. internet
9. lennuk
10. antibiootikumid

Ratas on selline vana tuntud klišee, mille võitmine täiskasvanute edetabelis ei pane imestama. Elekter kui kõigi tänapäevaste oluliste seadmete töötamsie alus on samuti loogiline valik. Telefon ja arvuti on selles hierarhias elektri parima ärakasutamise näited. Ratas loomulikult on auto liikumise ja üldse kõigi mehaaniliste asjade liikumise aluseks.

Kuid mida arvavad lapsed?

1. arvuti
2. auto
3. televiisor
4. mobiiltelefon
5. elektripirn
6. elekter
7. telefon
8. kell
9. lennuk
10. riided

Muidugi on arvuti noorema põlvkonna jaoks tähtsaim leiutis, sest see pani aluse ka muudele tänapäeva nutikatele seadmetele - mobiiltelefonidele, nutiteleritele, kõik moodsad masinad töötavad nüüd juba arvutiga kõige lihtsamatest alates. Arvuti areng toob meile varsti tehisintellekti, mis võib-olla mõne põlvkonna pärast on kõige olulisem inimkonna saatust muutnud leiutis üldse.

Kuigi kõik sada leiutist pole väljapanekus, mida Stockholmis näha saab, on seal ka hulk huvitavaid leiutisi, mida ilmselt paljud ei teadnudki, et on Rootsis leiutatud.

Ajaloominutid jätkuvad mõnede huvitavamate leidudega väljapanekust.

Ericsson - telefonide pioneer

Selle Ericssoni telefoni tootmist alustati juba 1892. aastal, kuid pildil on 1926. aastal välja tulnud samasugune telefon, kui see veel ikka samasugusena tootmises oli. Tänapäeval ei kujutaks ette, et sama mudelit üle paari aasta toodetaks.

1876. aastal kirjutas Dagens Nyheter, et väljamaal olla nähtud või õigemini kuuldud telegraafist, mis "räägib". Juba aasta pärast jõudsid väljanäitustelt esimesed eksemplarid Rootsi ja ettevõtja Lars Magnus Ericsson hakkas neid saama oma töökotta parandamiseks. Kuna Belli telefon polnud Rootsis patenteeritud, koostas Ericsson Belli põhjal lihtsama ja töökindlama telefoni ning võttis sellele patendi. 1878. aastal hakkas ta müüma esimesi omatehtud telefone. 1892. aastal tootmisse läinud mudelit aga tehti juba aastakümnete jooksul miljonites. Praegu võib Ericssoni telefonide järeltulijaid ka osta Sony Xperia nime all.

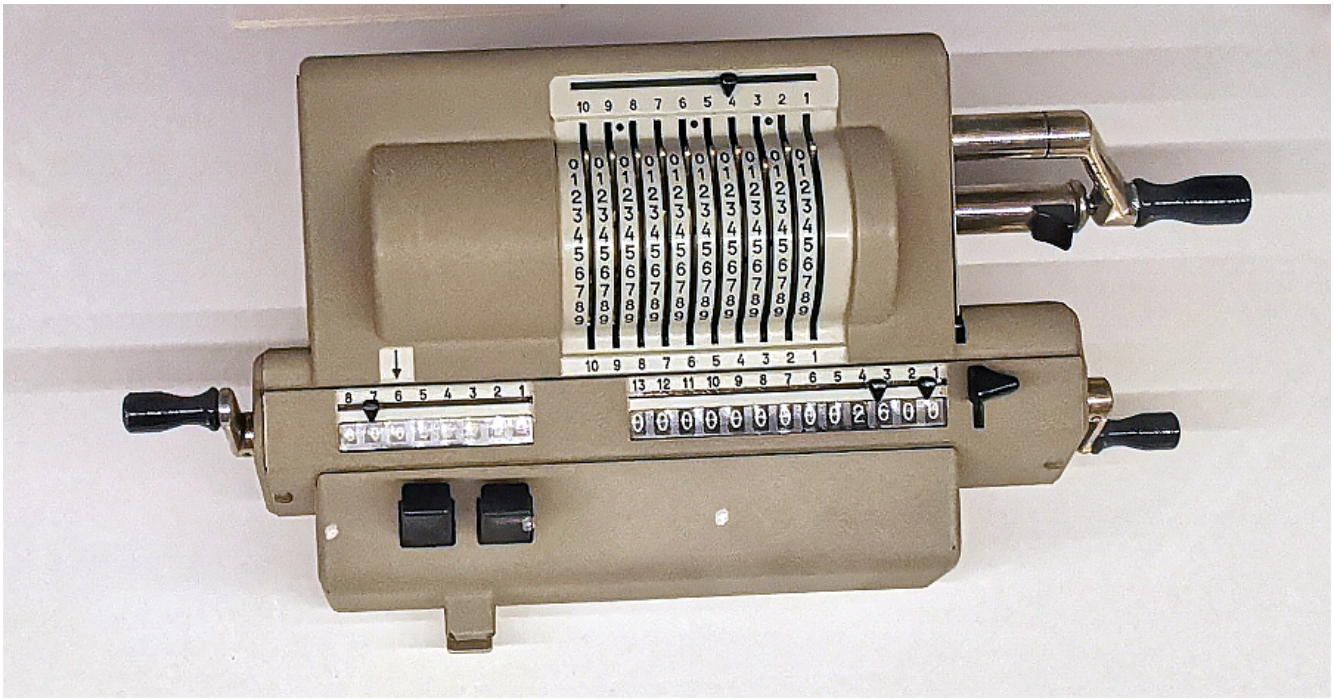
Esimesed raketid

Rootslased võivad enda nimele kirjutada ka esimesed raketikatsetused. Pildilolevad hülsid on Rootsi ühe tuntuima leiutaja Alfred Nobeli raketikatsetustest 1896. aastal koos W. T. Ungega.

Raketid olid dünamiidi leiutanud Nobeli jaoks loogiline jätk, sest neid käitas ballistiit - samuti nitroglütseriini komponendiga tahke raletikütus, mida toodetakse pisut uuendatud komponentidega siiamaani.

"Feliks" vana hea rootsi rauaga

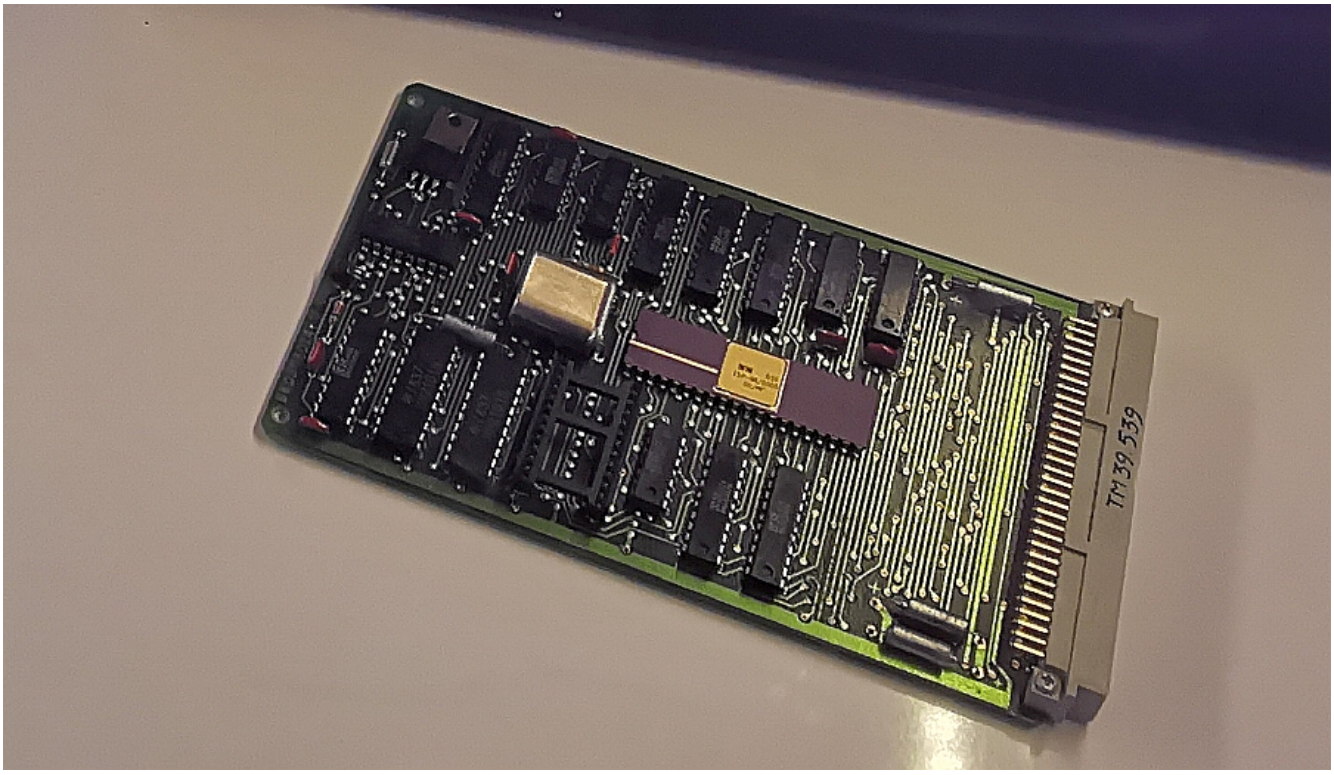

Kalkulaatorite väga pikaaegne esiissa mehaaniline arvutismasin, mida meil ka "Feliksina" tunti, oli arvelaudade kõrval üks levinumaid kiiresti arvutamise masinaid kuni 1970ndateni, mil selle asendasid juba elektroonilised kalkulaatorid.

See kõigile tuttav masin sai alguse Venemaal, kuid peale 1917. aasta revolutsiooni viidi Odhneri tootmine Rootsi, kus neid tehtigi elektrooniliste kalkulaatorite põhjustatud tehnoloogilise revolutsioonini. Nõukogude Liidus aga käivitas 1920. aastal nn aritmomeetrite tootmise uuesti Feliks Džersinski, kelle järgi need masinad saidki nimeks "Feliks".

Pildil olev masin kannab nime Odhner 200 ja seda toodeti 1950-ndate keskpaigast 1967. aastani.

Esimesed mikroskeemid ja arvutid

Laste jaoks olid arvutid kõige tähtsam leiutis. Nende tänapäevased eellased mikroskeemidega ilmusid välja 1970ndatel. Kogu arvuti sai paigutada ühele plaadile, mis mahtus juba väiksemat sorti kasti sisse.

1974. aastal tuli välja SC/MP (häädati kui Scamp, ülaloleval pildil), mida sai ühes arvutis kasutada juba mitu tükki. Seega mitme protsessoriga arvutid olid sellega loodud, mis kasutasid ühist andmesiini. Esimesed sellised protsessorid töötasid kiirusega 1 MHz.

Aga veel enne tulid müügile esimesed "personaalarvutid", mis nägid juba välja nagu tänapäeva arvutikastid, aga välimuselt palju huvitavamad.

See arvutikast vilgutas paljusid tänapäeva inimesele arusaamatuid tulesid ja oli varustatud nupureaga, mis pikk nagu klaveril.

PDP 8 oli esimene edukas laiatarbe-miniarvuti, mida osteti firmadesse arvutusvajaduste lahendamiseks. Oli küll kallis, aga vajalik. Pildil olev PDP 8/S oli aeglasem, kompaktsem ja odavam mudel - 10 000 dollarit ehk ligi poole odavam kui PDP 8. Sellega kuulutas tootja Digital Equipment Corporation välja uue ajastu - arvuti hind langes 10 000 dollarini.

Selles masinas olid veel transistorid, mikroskeemid tulid hiljem.

"Päris" arvutid

Arvutid sellisena, nagu me praegu teame, tulid Apple´i esimese graafilise personaalarvutiga Apple I, mille pani Steve Wozniak kokku ise, käsitsi. Esimesel "soodsa hinnaga arvutisüsteemil" oli 8 kB mälu ja see maksis maaglised 666 dollarit.

Pildilolev masin on juba uuem massitootmises Apple Macintosh, mis tuli välja 1984. aastal ja milliseid saabus Eestissse humanitaarabina 1990ndate alguses nii Euroopast kui USA-st. See põhjustaski personaalarvutite revolutsiooni koos IBM PC-ga.

Tänapäevased sülearvutid tulid välja juba möödunud sajandil ja jätame vahele kõik need kohver- ja kapp- jm kaasaskantavad masinad, minnes kohe Thinkpadi stendi juurde. 1994. aastal välja tulnud masin nägi välja juba üsna tänapäevane, ainult paksem ja raskem. Protsessoriks Intel 486 DX2.

Näitusel saab muuhulgas näha ka seda, kuidas mõõte jõul masinaid juhtida, mismoodi töötab paberitehas, kuidas peseb nõudepesumasin, milline on jalgratta ajalugu viimaste elektriliste modeliteni ja muidugi ka palju Rootsi uut ja vana tehnikat.

- Tegijad
- Uudised

- Komponendid
- Lauaarvutid
- Mobiiltelefonid
- Sülearvutid

Pilt

DATASAAB